

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1324367/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יעקב זמיר

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד איתן שלוש)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד עליזה כשכאש)

הנדון: הזכות לערער על הקביעה מי מהצדדים זכאי לרכוש את חלק חברו בנכס המשותף

החלטה

א. לפניי בקשת המשיבה לדחיית הערעור על הסף.

לטעמה של המשיבה ההחלטות שבעניינן הוגש הערעור – כולן החלטות ביניים הן שאינן מקנות זכות ערעור אלא מאפשרות בקשת רשות ערעור, משכך יש לדחות את הערעור שהוגש. ולדעת המשיבה אף אין מקום לראות בערעור זה בקשה לרשות ערעור ולשקול להרשותה ולדון אחר כך בערעור, שכן המערער הכתיר את שהגיש בכותרת "ערעור" ולא בכותרת "בקשת רשות ערעור" ובנוסף לכך גם איחר את המועד להגשת בקשה שכזו.

לאחר עיון בגוף הערעור מחד גיסא ובבקשה לדחייתו מאידך גיסא אני דוחה את הבקשה וקובע כי הערעור הוא ערעור בזכות, המשיבה רשאית להגיב לו ולאחר שתגיב ייקבע מועד לשמיעת הערעור.

ונבהיר:

בעניינם של הצדדים ניתן פסק דין לפירוק שיתוף. פסק דין זה הוא חלוט ואינו נושא ההליך שלפנינו. לאחר מתן פסק הדין נחלקו הצדדים גם בשאלה כיצד יפורק השיתוף (לא למותר לציין כי גם אז אכן המשיך המערער לטעון גם נגד עצם פירוק השיתוף, אולם אין זה נוגע לענייננו), ובהקשר זה ניתנו החלטותיו של בית דין קמא שבגדרן נקבע שהמשיבה תרכוש את חלקו של המערער.

לטעמה של המשיבה החלטות אלה אינן גומרות את ההליך ולכן אינן מקנות זכות ערעור שכן טרם הוגש לבית הדין הסכם מכר בהתאם להן וטרם ניתן תוקף של פסק דין להסכם כזה.

דינה של טענה זו להידחות.

קביעה כי פלוני יהיה זכאי לרכוש את חלקו של אלמוני בנכס המשותף ולא להפך היא החלטה הגומרת את העניין ולמעשה גם אם הוכתרה בכותרת "החלטה" מבחינה מהותית היא "פסק דין". הצורך להכין לאחר מכן הסכם מכר אינו נוגע לעצם פסק הדין ואינו אלא יישום שלו בפועל. הזכות לערעור תלויה במתן פסק דין או החלטה סופית ולא בישומם של הללו (בין שהיישום הוא הפיך ובין שאינו הפיך).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אף האמירה כי לא ניתן תוקף של פסק דין להסכם כזה, שבאה כדי לחזק את הטענה כביכול עתה אין לפנינו עדיין פסק דין – אין בה כדי להצדיק את הטענה.

ראשית ייאמר כי לא ברור כלל בלשון המעטה מדוע יהיה צורך ליתן תוקף של פסק דין להסכם מכר. אמת הדבר שהסכם שכזה מוגש לא אחת לאישורו של בית הדין, אך לא זו בלבד שעצם האישור אינו מחויב על פי חוק (ולמען הסר ספק: הסכם מכר בין צדדים אינו "הסכם ממון" כהגדרתו בחוק) וכל שכן שלא על פי דין תורה, אלא אם אחד הצדדים אינו משתף פעולה והמכר נעשה באמצעות כונס נכסים המשמש ידו הארוכה של בית הדין, אלא שאף כשבית הדין נזקק לאשר הסכם כזה מטעם זה או אחר אין הוא נדרש ליתן לו תוקף של פסק דין, ואם הוא עושה כן לבקשת הצדדים ובהסכמתם אין זה אלא כדי ליתן להסכם תוקף יתר.

על דרך הכלל האישור ומתן התוקף נועדים להקשות על טענות עתידיות אפשריות כנגד ההסכם או כדי שייקבע ויאושר כי מדובר בהעברה אגב גירושין – מה שמקנה לצדדים זכויות בתחום המיסוי, אך עצם ההסכם המכר תקף גם בלאו הכי, כאמור (אלא אם נקבע בו עצמו כי תוקפו יהיה רק לאחר שיאושר, קביעה שהיא בבחינת "כל תנאי שבממון – קיים").

ושנית נאמר כי אף לו יהי כדברי המשיבה, מכל מקום פסק דין זה הוא פסק דין חדש ונוסף, ואין בקיומו או אפילו בצורך בו – גם לו היה הכרחי – כדי לקבוע כי פסק הדין שקדם לו אינו פסק דין.

ההכרעה בשאלה למי הזכות לרכוש נכס היא פסק דין, ואישור ההסכם היינו ה"הכרעה" בשאלה אם הנכס אכן נרכש הוא פסק דין אחר.

תוצאת האמור היא כי מדובר בערעור שבזכות.

ב. המשיבה רשאית להגיב לערעור על פי תקנת הדיון בתוך חמישה עשר יום מהמועד שבו נמסר לה כתב הערעור. פרק זמן זה כבר חלף עבר.

מן הדין היה מקום אפוא לקבוע כבר כעת מועד לדיון בערעור עצמו. המשיבה אומנם טענה כי אין למערער זכות ערעור ועל כן לכאורה נמנעה עד עתה מתגובה לגופו של ערעור, אולם אין הדין עימה. כשמוגשת בקשה לרשות ערעור אכן אין המשיב חייב להגיב לערעור עצמו – אף אם כתב הערעור נכלל בבקשה או צורף לה – כל עוד לא נקבע כי הרשות נתונה. אולם משמוגש ערעור אין בקשה לדחייתו על הסף, ולו משום שמבקש הדחייה סבור כי מדובר בערעור שאינו בזכות, כדי לפטור את מבקש הדחייה מלהשיב לגופו של ערעור.

מובן שלו התקבלה הטענה כי אין למערער זכות ערעור ממילא לא הייתה נדרשת התגובה, ואף לו החלטנו כי טענה זו כשלעצמה צודקת אלא שאף על פי כן ניתנת למערער רשות ערעור היה מניין הימים מתחיל מעת מתן הרשות וקבלת כתב הערעור לאחריה, אך משקבענו כי הערעור אכן הוגש בזכות – אם בחרה המשיבה "להמר" על האפשרות כי לא כך ייקבע ולהימנע מלהגיב לגופו של ערעור, אין לה להלין אלא על עצמה. אין אדם רשאי לעשות דין לעצמו ולהחליט כי הערעור לאו ערעור הוא וכי משום כך פטור הוא מלהגיב עליו במועד.

כל זה מן הדין,

אולם מאחר שהמשיבה ביקשה כי אם נחליט כי מדובר בערעור שבזכות נורה אז על מניין הימים לתגובה, ורשאים אנו לראות בקשה זו כבקשה למתן ארכה לתגובה, ומאחר שיעול ההליך מצריך בדרך כלל כי יוגש כתב תשובה לערעור לגופו, אני נעתר לבקשה וקובע כי מניין חמישה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עשר הימים יחל ממועד חיתום החלטתי זו, אלא שמשמדובר בארכה ולא במניין ימים שמן הדין אני קובע כי אף ימי פגרה יבואו במניין הימים (אך בכפוף לאמור עוד להלן).

אוסף ואומר:

עומדים אנו ערב פגרת בתי הדין ובתי המשפט, ובשנה זו מייד לאחר תום פגרת הקיץ יבואו עלינו לטובה חגי חודש תשרי. המשמעות המעשית היא כי בין שניתן את הרשות להגיב לערעור לגופו ובין שנקבע בו מועד לדיון כבר עתה, הדיון בפועל יתקיים – קרוב לוודאי – רק לאחר החגים, בעוד כשלושה חודשים.

נתון זה שמשמעותו כי מתן האפשרות להשיב לערעור לא יעכב את הדיון בו הוא טעם נוסף ליתן את הארכה האמורה, ומה גם שהמערער הרי בלאו הכי אינו ממהר לפרק את השיתוף כלל ועיקר ואינו ניזוק מהארכת המועד והמשיבה מצידה מבקשת להשיב לערעור.

ג. לנתון האמור משמעות נוספת:

עיון בתיק בית הדין האזורי מלמד כי המערער הגיש לבית הדין בקשה לעיכוב ביצועו של פסק הדין וכמו כן הגיש הצעה לרכישת חלקה של המשיבה בנכס במחיר העולה על זה שנקבע כי בו תרכוש ממנו המשיבה את חלקו (ולא בתוספת של שקל אחד כפי שהציע בדיון בבית הדין...)

בית הדין הורה בנוגע לבקשה זו כדלהלן:

ללא קשר להמשך ההליכים המשפטיים, בהם יחליט בית הדין לפי הצורך והנסיבות, מבוקש מבאת כוח הצד השני להידבר עם בא כוח האיש למשא ומתן לצורך סיום את כלל התיקים.

אף אנו נענה אבתריה ונאמר כי אכן ללא קשר להמשך ההליכים הידברות העשויה להביא לסיום כלל התיקים בהסכמה ולייתר גם את הצורך בדיון בערעור היא בדרך כלל הפתרון הטוב והיעיל ביותר לשני הצדדים גם יחד.

משסד הזמנים גם מאלץ כי המועד לשמיעת הערעור לא יהיה קרוב ביותר יש מקום להמליץ לצדדים להשכיל ולנצל את מרווח הזמן שייותר ולפעול בכיוון זה. ככל שיצליחו הצדדים לעשות כן והערעור יתייתר – יודיעונו בהודעה משותפת.

מאותו טעם עצמו אומר גם כי למרות ההוראה על תגובה בתוך חמישה עשר יום, כיוון שבפועל לא יתקיים הדיון במועד קרוב, כאמור, וכיוון שאפשר שניהול משא ומתן כאמור והגשת התגובה לא ידורו בכפיפה אחת – ערים אנו גם לאמוציות המתפרצות לעיתים לעת תגובה או למקרא התגובה – הרי שאם יודיעונו הצדדים בבקשה משותפת כי אכן מעוניינים הם לנהל משא ומתן כפי שהמליץ בית דין קמא וכפי שהמלצתי לעיל, ניטה להיעתר גם לבקשה למתן ארכה נוספת.

החלטתי זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום כ"ח בתמוז התשפ"א (8.7.2021).

הרב יעקב זמיר

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה